

TWEE BELANGRIKE STUKKE UIT DIE JAAR 1853.

In Februarie 1912 het ek insage gehad van die notuleboek van Potchefstroom. Dit was deur wyle Ds. Dirk van der Hoff aangelê. Die opskrif was *Handelingen van de Kerkvergaderingen der Nederduitsch Hervormde gemeente te Potchefstroom*, en het met 6 Junie 1853 begin. Ek het toe vir my letterlike afskrifte gemaak van al die kerkraadsnotule tot 5 Oktober 1857. In die notuleboek het 'n paar los velle papier gelê, waarop die notule van die kerkraadsvergaderings van 24 Desember 1848 tot 21 April 1851 geskryf was. Hiervan het ek ook letterlike afskrifte gemaak.

Verder het daar in die notuleboek nog ander groot los velle papier gelê wat 'n verslag bevat het van die Algemene Kerkvergadering wat op 8 Augustus 1853 te Rustenburg begin het. Dit was deur Ds. van der Hoff geskryf, waarskynlik tydens die sitting van die Vergadering. Die offisiële notuleboek is eers *later* deur hom aangelê. Hierdie verslag het ek op 6 Februarie 1912 letterlik afgeskryf. Die notule van die kerkraadsvergadering van 6 Junie en die verslag van die eerste Algemene Kerkvergadering word om hul belangrikheid hier afgedruk.

S.P.E.

HANDELINGEN VAN DE KERKVERGADERINGEN DER NEDERDUITSCH HERVORMDE GEMEENTE TE POTCHEFSTROOM.

Vergadering 6 Junie 1853.

Tegenw. de brr. ouderll. F. G. Wolmarans en Steph. Viljoen, de brr. diakenen W. Badenhorst, Bothma, L. Kruger en Wijn Smit.

De voorzitter, br. ouderl. Wolmarans opent de vergadering met gebed.

In de vergadering is mede tegenwoordig de predikant D. van der Hoff, die op verzoek van den voorzitter zijne uitnodigingsbrief om zich hier te lande als predikant te vestigen, zijne akte van bevestiging en andere dokumenten, die hij ter dezer zake nodig oordeelt, aan de vergadering voorlegt. Na nauwkeurig onderzoek dezer papieren wordt genoemde predikant als wettig leeraar der Nederd. Hervormde gemeente erkend en als zoodanig door de vergadering in de hartelijkste bewoordingen verwelkomd. De vergadering geeft haar verlangen te kennen dat hij Potchefstroom voorloopig als zijn woon- en standplaats moge beschouwen hem verder de vrijheid gevende de geheele republiek door te reizen en overal de bestaande gemeenten te bezoeken en op kerkelijk gebied te doen wat hij tot heil der gemeenten zal noodig en nuttig oordeelen. Nadat de predikant dit alles ter genoegte der Vergadering had beantwoord en wel inzonderheid dat hij Potchefstroom als zijne stand- en woonplaats wenscht te beschouwen, boodt ouderling Wolmarans hem de Voorzitterstoel aan met de bede dat hij de vergaderingen des kerkraads met christelijke wijsheid en liefde besturen moge. Hierop aanvaardde de predikant het voorzitterschap en verzocht toen de vergadering om gezamenlijk met hem den Heer te zoeken in het gebed, waarin hij de vergadering wenschte voor te gaan.

Ter tafel ligt een brief van den predikant A. Faure, van de Kaapstad, in zijne hoedanigheid als Actuarius van de Synode der N.G.K. in Z. Afrika, geschreven en gedateerd 11 April 1853. In dien brief verzocht zijneerw. antwoord op zijn vroeger schrijven van 2 November 1852, aangaande de inlijving der Transvaalsche gemeenten in de Kaapsche Kerk.

Men besluit geen officieel antwoord op dien brief te geven voor dat alle kerkraden hieromtrent gehoord zijn en dat ten dien einde zal geschreven worden aan de kerkraden van Rustenburg, Lijdenburg en Zoutpansberg en aan den Volksraad, kennis gevende van deze zaak met verzoek om onderling overeen te komen tot het houden eener Algemeene Kerkvergadering.

Ter tafel ligt eene mededeeling dat de Heer D. J. Robbertse Senr. bij schriftelijke verklaring gedat. 8 Junie 1853, aan de Kerk van P.C. Stroom en die van Rustenburg geschonken heeft een erf gelegen alhier met bepaling dat de opbrengst van gemelde erf, zijnde Rsd. 113 gelijkelijk onder beide genoemde kerken zou verdeeld worden.

Br. ouderling Wolmarans, die met de zaak belast was geeft terstond daarvan rekening en verantwoording.

Ter tafel eene rekening van ontvangst en uitgave van de kerk-gelden door den koster H. v. d. Linde ingezonden waaruit blijkt dat hij nog te vorderen heeft Rsd. 116 die hem uitbetaald worden.

Ter tafel verzoek van de heer v. d. Linden om het schoolwezen alhier op een beteren voet te brengen. Men gaat terstond over om tot dat einde een commissie te benoemen bestaande uit den predikant en den ouderling Wolmarans.

Daar de broeder diaken W. Badenhorst ontevreden over het besluit om eene Algem. kerkvergadering bijeen te roepen, de vergadering verlaten had, besluit men zonder hem de notulen te teekenen, daar er niets meer te verhandelen valt. Daarna wordt de vergadering met dankzegging gesloten.

w.g. D. van der Hoff en de andere leden met
uitzondering van W. Badenhorst.

ALGEMEENE KERKVERGADERING TE RUSTENBURG,
GEOPEND 8 AUGUSTUS 1853.

Tegenwoordig:

Kerkeraad van Rustenburg, broeder ouderling Snijman (Phil Steph), H. P. N. Pretorius (plaatselijke Ouderling te Magaliesberg), Diaken J. F. Robbertse, J. H. Grobblers, F. C. Eloff, S. J. Kruger, W. Robbensen.

Kerkraad van Mooirivier, de predikant D. van der Hoff, broeder ouderling en D. F. Jacobs, F. G. Wolmarans, S. P. Viljoen, C. A. Botma, J. L. Kruger, W. Smit.

Kerkraad van Zpansberg, broeder ouderling P. J. L. Venter, diaken D. G. Grobblers, P. D. Du Pré.

De kerkraad van Rustenburg noodigt de andere leden uit zitting te nemen. Men constitueert zich als algemeene kerkvergadering.

Met meerderheid van stemmen wordt broeder Wolmarans tot president gekozen, en als scriba de leeraar v. d. Hoff.

De predikant v. d. Hoff wordt erkend wettig geordend leeraar te zijn en dat de kring zijner werkzaamheden zich zal uitstrekken over de geheele Transvaal republiek.

De zaak der inlijving in de Kaapsche kerk onder de synode wordt ter sprake gebracht. De scriba leest een brief voor van den Actuarius Synodi gericht aan den heer Wolmarans, dato 11 April 1853, waarin gevraagd wordt antwoord aangaande de inlijving. Men brengt in omvraag of men de inlijving goed of afkeurt. Met algemeene stemmen wordt de inlijving verworpen, en wel om de volgende redenen :

1e Omdat aan de belofte waarop de inlijving gevraagd is, door de synode niet is voldaan.

2e Omdat men zich niet in gemoede aan de kerkelijke wetten der Kaapkolonie kan onderwerpen.

De predikant v. d. Hoff wordt verzocht van dit besluit schriftelijk kennis te geven aan den Volksraad welke brief tijdens de zitting aan den kerkeraad ter onderteekening zal voorgelegd worden en alsdan op te zenden aan genoemden raad.

Van dit besluit zal ook kennis schriftelijk gegeven worden aan de Kaapsche Synode tot opstelling van welk kennisgeving benoemd zijn v. d. Hoff, onder getuigen Wolmarans en Snijman. Men zal echter genoemde kennisgeving aan de Synode niet eer doen, dan na vooraf met den Ed. Achtb. Volksraad daarover geraadpleegd te hebben teneinde in overeenstemming met den raad in deze zaak te handelen.

Met algemeene stemmen wordt het onnoodig geoordeeld dat de Leeraar v. d. Hoff zal voorgesteld worden, als zijnde Z.Eerw. wettig geordend Leeraar en met oplegging der handen door de bevoegde kerkelijke magt in Holland en bewettigd en gerechtigd om overal het Evangelie te verkondigen en de H. Sacramenten te bedienen. Om evenwel de gemeente genoeg te geven verbindt zich genoemde Leeraar de gewone formule te onderteekenen en dit stuk in handen te stellen van de kerkvergadering.

Door broeder Kruger, diaken van Rustenburg wordt voorgesteld om de gezangen uit de kerkdienst te verwijderen, indien zulks met rede en liefde geschieden kon; het gevoelen der groote meerderheid is echter om de gezangen te behouden, waarop broeder Kruger voorn. zijn voorstel wijzigt in dier voege namelijk dat het den Leeraar zal vrij staan Psalmen en Gezangen te laten zingen naar goedvinding, terwijl het aan de gemeente volkomen vrij staan zal al of niet mede te zingen. Hiertoe wordt besloten door al de tegenwoordige leden, uitgezonderd broeder Snijman. De zitting gaat uiteen tot namiddag 2½ uur. Alle besluiten worden aan het bijeen geroepen publiek bekend gemaakt, die algemeen hunnen bijval te kennen geeft, uitgenomen beide Heeren Erasmus. Deze heeren afzonderlijk geroepen zijnde om hunnen bezwaren te kennen te geven, komt het eerst voor Hans Erasmus. Zijne hoofdbezwaren zijn dat hij een soort van bijbeltjes door den Eerw.

Heer Murray van Bloemfontein hier te lande verspreid, als valsche boeken beschouwt die den mensch op een dwaalweg brengen en de jeugd bederven; voorts dat hij den hier thans vergaderden algemeene kerkeraad als onwettig beschouwde, zijnde door valsche Leeraars aangesteld. Op deze verklaring is hem gezegd de kerk te verlaten en onder censuur te zullen stellen.

Na dezen komt Jacob Erasmus Lz. binnen en tegelijk een groot gedeelte van het publiek. Zijne hoofdbezwaren waren dezelfde en is hem dientengevolge hetzelfde geantwoord als aan den eersten met bijvoeging nog dat de kerkeraad hen aan den Volksraad zou aanklagen.

Nadat het publiek met J. Erasmus voorn. de vergadering verlaten had is door den kerkeraad met eenparige stemmen besloten beide genoemde heeren onder Censuur te stellen en wel om de volgende redenen:

- 1e Omdat zij de hier bestaande kerk niet voor de ware kerk erkenden maar eene valsche, ja zelfs verneemt de kerkeraad, hetgeen een der aanwezige leden door getuigen kan bewijzen dat bovengenoemde Jacob Erasmus de hier gevestigde kerk voor een geestelijk hoerhuis uitscheldt en de kerkeraad niet ongestraft laten mag.
- 2e Omdat zij den kerkeraad hier algemeen vergaderd niet als wettig erkend.
- 3e Omdat zij beiden door het verspreiden onder de leden van de gemeente van zulke gevoelens de kerk in minachting brengen en alzoo schadelijk zijn tot opbouw van het rijk van Christus hier te lande.

Wordt besloten om aan den Volksraad een verzoek te richten de huwelijken, hier te lande gesloten, kerkelijk in te zegenen en te bevestigen, en wel aldus: dat in dat distrikt waar de leeraar gevestigd is, de kerkelijke inzegening *moet* geschieden en niemand het regt zal hebben zich hieraan te onttrekken; wordende het aan de inwoners der distrikten, waar de leeraar niet gevestigd is vrijgelaten zich al of niet door den leeraar te laten bevestigen. Het spreekt vanzelf dat zij, die wenschen in het huwelijk te treden, zich vooraf bij Heeren Commissarissen moeten vervoegen. Wordt besloten aan den Volksraad te vragen hoeveel geld zij goed vindt af te geven aan de kerkekas van die gelden die aan Commissarissen betaald worden. Is ingekomen een memorie van 19 leden der kerk, * is gevraagd, nadat dezelve voorgekomen waren hebben zij hunne bezwaren te kennen gegeven aangaande het zingen der gezangen in ozen kerk. Na breedvoerige discussie is besloten op het besluit gisteren ten dienaangaande genomen niet meer terug te komen maar hetzelfde te handhaven.

Wordt besloten eene commissie te benoemen tot het samenstellen van kerkelijke wetten en ordonnantiën, volgens leiddraad der kerkelijke

* Woorde onleesbaar.

wetten thans in de Kaapkolonie in werking. Tot die Commissie is benoemd de Leeraar v. d. Hoff en br. ouderl. Wolmarans.

Derde Zitting.

Tegenwoordig van de kerkraad van Rustenburg br. ouderl. Snijman, Pretorius, Diakene Robberts, Grobler, Elof, Robbensen en Sçhut.

Van Mooirivier de predikant, ouderl. Wolmarans, Jacobs, Diak. Viljoen, Bothma, Smit.

Van Zpb. P. Venter, D. Grobber, Du Pré.

De broeder diaken S. Kruger is verhinderd de vergadering bij te wonen.

Wordt besloten dat voor het doopgeld zal betaald worden, 5 shillings, moettende daarvan een sixpence afgezonderd worden tot daarstelling eener algemeene kerkelijke kas; en een sixpence voor dengene die de doopelingen in het boek schrijft.

Wordt besloten dat voor het geld van aanneming tot lidmaten zal gevorderd worden zeven shillings; moettende een sixpence gestort worden voor de algemeene kerkelijke kas en een voor dengene die de lidmaten opteekent in het boek.

Wordt besloten dat voor het inzegenen van huwelijken door de leeraar extra kan gevorderd worden 5 shillings; waarvan een sixpence voor de algemeene kerkelijke kas en een sixpence voor dengene die de gehuwden in het boek opschrijft.

Wordt besloten aan te stellen tot kassier der algemeene kerkelijke kas den leeraar D. van der Hoff zullende hij jaarlijks bij de algemeene vergadering verplicht zijn daarvan verslag te doen, en alsdan aan de vergadering voorstellen, hoeveel geld hem daarvoor toekomt.

Besloten dat de gemeente van Rustenburg uit de kerkekas zal betalen aan de kerkelijke kas van Potchefstroom de som van £1.— per maand teneinde in de huur van de predikants woning te voorzien.

Wordt besloten dat bij elke godsdienstoefening door den predikant te houden, zullen tegenwoordig zijn, minstens een ouderling en twee diakens; bij verzuim hiervan 5 rijksdaalders boete, te storten in de algemeene kerkekas. Zullende alleen ziekte of andere omstandigheden door den kerkeraad te beoordeelen, van die boete kunnen onslaan.

Besloten een voorstel te doen aan den Ed.Achth. Volksraad behelzende het verzoek dat alle kerkeraadsliden vrijgesteld worden van alle landsdienst en onkosten daarmede verbonden.

De vergadering besluit uiteen te gaan en weder bijeen te komen te Rustenburg in het aanstaande jaar op Paaschfeest.

De vergadering wordt met dankzegging gesloten.